

Sygn. akt VU 1077/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 25 października 2016 r.

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy K. K. prawo do emerytury z dniem 18 listopada 2016 roku.

Sygn. akt V U 1077/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił K. K. prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu wniesionym dnia 2 listopada 2016 roku K. K. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury, poprzez zaliczenie do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu od dnia 3 listopada 1980 roku do 31 marca 1987 roku w Kombinacie Budownictwa (...) w B., gdzie wykonywał pracę w charakterze zbrojarza-betoniarza.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca K. K. urodzony (...), w dniu 11 października 2016 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4v akt ZUS I)

K. K. na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym 25 lat. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy i 22

dni tj. okres zatrudnienia od dnia 3 sierpnia 1988 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w przedsiębiorstwie (...) S.A. w R. (pomniejszony o okresy pobierania zasiłku chorobowego).

(dowód: decyzja z dnia 25 października 2016 roku, k. 27 akt ZUS, odpowiedź na odwołanie k. 4-4v akt sprawy)

Wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy lub wynagrodzenie chorobowe w okresach:

- od 28 listopada 1991 roku do 4 grudnia 1991 roku,
- od 25 marca 1992 roku do 27 marca 1992 roku,
- od 22 kwietnia 1992 roku do 30 kwietnia 1992 roku,
- od 8 grudnia 1992 roku do 12 grudnia 1992 roku,
- od 1 marca 1993 roku do 5 marca 1993 roku,
- od 27 lipca 1993 roku do 31 lipca 1993 roku,
- od 20 września 1993 roku do 1 października 1993 roku,
- od 8 września 1994 roku do 16 września 1994 roku,
- od 21 grudnia 1994 roku do 28 grudnia 1994 roku,
- od 5 maja 1995 roku do 31 maja 1995 roku,
- od 1 listopada 1995 roku do 7 listopada 1995 roku,
- od 18 stycznia 1996 roku do 25 stycznia 1996 roku,
- od 20 sierpnia 1996 roku do 24 sierpnia 1996 roku,
- od 24 września 1996 roku do 27 września 1996 roku,
- od 24 marca 1997 roku do 28 marca 1997 roku,
- od 10 czerwca 1997 roku do 17 czerwca 1997 roku,
- od 19 listopada 1997 roku do 24 listopada 1997 roku,
- od 25 listopada 1997 roku do 10 grudnia 1997 roku,
- od 2 marca 1998 roku do 9 marca 1998 roku,
- od 5 maja 1998 roku do 11 maja 1998 roku,
- od 15 czerwca 1998 roku do 22 czerwca 1998 roku,
- od 24 sierpnia 1998 roku do 3 września 1998 roku,
- od 4 września 1998 roku do 22 września 1998 roku.

Łączna liczba dni, w których wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy lub wynagrodzenie chorobowe wynosi 202 dni (6 miesięcy i 22 dni)

(dowód: zaświadczenie o pobieraniu zasiłków chorobowych, opiekuńczych, świadczenia rehabilitacyjnego, po dniu 14 listopada 1991 roku, k. 9 akt ZUS)

W okresie od dnia 3 listopada 1980 do dnia 31 marca 1987 roku K. K. był zatrudniony w Kombinacie Budownictwa (...) w B. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku:

- od dnia 3 listopada 1980 roku do 1 stycznia 1981 roku - robotnik budowlany,
- od dnia 2 stycznia 1981 roku do dnia 31 stycznia 1982 roku - operator form betoniarskich,
- od dnia 1 lutego 1982 roku do dnia 31 września 1982 roku - robotnik wykwalifikowany – betoniarz,
- od dnia 1 sierpnia 1982 roku do dnia 31 grudnia 1982 roku – betoniarz,
- od dnia 1 stycznia 1983 roku do 31 marca 1987 roku – zbrojarz-betoniarz

(dowód: świadectwo pracy z dnia 31 marca 1987 roku, k. 1 akt osobowych, umowa o pracę z dnia 3 listopada 1980 roku, angaż, k. 2, 16-20, 22, 29 akt osobowych)

Kombinat Budownictwa (...) w B. zajmował się produkcją wielkich płyt służących do budowy bloków.

Skarżący w całym okresie zatrudnienia w Kombinat Budownictwa (...) wykonywał prace betoniarskie przy produkcji wielkich płyt betonowych służących do budowy bloków mieszkalnych. Do stałych obowiązków ubezpieczonego należało zalewanie form służących do produkcji płyt betonem znajdującym się w specjalnym wózku oraz układanie zbrojeń. Wnioskodawca po zalaniu formy betonem musiał go rozgarnąć łopatą w celu wyrównania. Skarżący nie miał innych obowiązków, pracował tak stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Praca była wykonywana na hali, gdzie panowała wysoka temperatura oraz duże zapylenie i hałas.

(dowód: zeznania świadka A. P. na rozprawie w dniu 9 marca 2017 roku od minuty 3:52 do minuty 12:12, protokół z rozprawy, k. 20-22v akt sprawy, zeznania świadka W. W. na rozprawie w dniu 9 marca 2017 roku od minuty 12:24 do minuty 15:45, protokół z rozprawy, k. 20-22v akt sprawy, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 9 marca 2017 roku od minuty 16:53 do minuty 23:13, protokół z rozprawy, k. 20-22v akt sprawy)

Z dniem 29 listopada 1984 roku wnioskodawca uzyskał tytuł kwalifikacyjny betoniarza, a z dniem 6 grudnia 1984 roku tytuł zbrojarza.

(okoliczności bezsporne, protokół z rozprawy od minuty 16:53 do minuty 19:41, k. 21 akt sprawy)

Pracodawca nie wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych za sporny okres.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 887.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie jest członkiem OFE.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w Kombinacie Budownictwa (...) w B. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach emerytalnych i osobowych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie od dnia 3 listopada 1980 roku do 31 marca 1987 roku. Stało się tak dlatego, że wnioskodawca nie dysponował świadectwem pracy w szczególnych warunkach.

Wobec powyższego to na wnioskodawcy, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca sprostą temu obowiązki.

Szczególne warunki pracy wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w Kombinacie Budownictwa (...) w B. Sąd ustalił w oparciu o spójne i korespondujące ze sobą, a co za tym idzie wiarygodne, zeznania świadków: A. P. oraz W. W., którzy w spornym okresie pracowali razem z K. K. oraz zeznania samego wnioskodawcy i wreszcie dokumentację zgromadzoną w jego aktach osobowych. A. P. podobnie jak wnioskodawca pracował jako betoniarz-zbrojarz, natomiast W. W. pracował jako operator suwnic. Świadczeniowicze podczas pracy mieli bezpośredni kontakt z wnioskodawcą posiadając więc szczegółową i rzetelną wiedzę na temat jego codziennej pracy i obowiązków.

Z zeznań świadków wynika, że w całym spornym wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace betoniarskie i zbrojarskie.

Do stałych obowiązków ubezpieczonego należało zalewanie form służących do produkcji wielkich płyt oraz układanie zbrojenia, a także wyrównywanie betonu w formie za pomocą łopaty.

Wnioskodawca prace zbrojarskie i betoniarskie wykonywał od początku swojego zatrudnienia w Kombinacie Budownictwa (...) w B. tj. od 3 listopada 1980 roku mimo, że do 1 stycznia 1981 roku pracował na stanowisku robotnika budowlanego, a uprawnienia zbrojarza i betoniarza nabył pod koniec 1984 roku. O pracy w warunkach szczególnych decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, czy posiadane kwalifikacje, ale rodzaj faktycznie wykonywanej pracy. Wnioskodawca zaś jak wynika z wiarygodnych zeznań świadków w całym spornym okresie stale wykonywał prace betoniarskie i zbrojarskie.

Prace betoniarskie i zbrojarskie zgodnie z wykazem A działem V (w budownictwie i przemyśle budowlanym) poz. 4 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, są zaliczane do prac w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym okres zatrudnienia w Kombinacie Budownictwa (...) w B. od dnia 3 listopada 1980 roku do 31 marca 1987 roku, podlega zaliczeniu skarżącemu do szczególnego stażu pracy.

Po doliczeniu w/w okresu do uznanego już przez organ rentowy stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy i 22 dni, wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach przekraczającym 15 lat.

Dodatkowo należy podnieść, że organ rentowy niesłusznie pomniejszył staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych okresie od dnia 3 sierpnia 1988 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku o przypadające po 14 listopada 1991 roku okresy, w których wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy lub wynagrodzenia chorobowe stanowiące łącznie 202 dni (6 miesięcy i 22 dni).

O tym jakie okresy pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Brzmienie tego przepisu zmieniło się w dniu 1 lipca 2004 r. Wówczas do art. 32 ustawy został dodany ustęp 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

- okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,

- okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego.

Zmiana brzmienia art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 2004 r. nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy.

W stosunku bowiem do tych osób staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r. według przepisów dotychczasowych, a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999 r. W tej dacie art. 32 ustawy nie zawierał zapisu o nie uwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze, podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991 r.

Wzajemny stosunek art. 184 i 32 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS był wielokrotnie badany przez Sąd Najwyższy, który orzekł, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Sąd Najwyższy uznał, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r.

W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten – zdaniem Sądu Najwyższego - wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 313/09, OSNP 2011, nr 19-20 poz. 260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. , I UK 12/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012r. , I UK 367/11).

Ostatnią przesłanką, od której zależało prawo do emerytury wnioskodawcy było osiągnięcie wieku emerytalnego 60 lat, co nastąpiło dnia 18 listopada 2016 roku.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak sentencji wyroku.